

Werner Wintersteiner
MIROVNA VZGOJA
Drava, Celovec 1994

Pri založbi Drava so mnenja, da bodo k medsebojnemu razumevanju različnih kultur, ki bivajo med Mediteranom in Srednjo Evropo, največ prispevali s poudarkom na vsebinski plati knjig, ki jih izdajajo, ne pa na njihovi estetiki. O takšni usmeritvi založbe govorijo bele, kartonaste platnice knjige, ki pod nemškim naslovom *Das neue Europa wachst von unten* (Nova Evropa raste od spodaj) vežejo v štirih jezikih (slovenščini, italijanščini, hrvaščini in nemščini) napisane prispevke o Mirovni vzgoji. Ovitek je asketski, pravzaprav pust, in bolj podoben uradnim dokumentom kakšnih političnih komisij kot pa temu, kar v resnici je - pisani zbirki najrazličnejših poskusov, da bi hudiča nasilja zgrabili, ali celo izgnali, v pedagoškem procesu. Estetski in vsebinski prijem založbe Drava se zato ločita od Slovincem bolj znanega prijema založbe Wieser, hkrati pa dokazuje, da je samosvojo identiteto moč gojiti tudi mimo prevladujočih in kanoniziranih kulturnih norm.

Po zaslugi Drave imamo torej pred sabo knjigo, katere avtor, Werner Wintersteiner, je zbral v različnih jezikih dokumentirane in v različnih razmerah opravljene poskuse, da bi si Mirovna vzgoja zagotovila svoj prostor v institucionaliziranih oblikah izobraževanja. Poleg zavzetosti za to, da bi bili ljudje že od malega deležni pouka o nenasilnem reševanju zapletov in sporov, pa avtor (ki je besedila, vsem vsebinskim in kakovostnim razlikam navkljub, vendarle nekako spravi vkup) poudarja tudi dejstvo, zaradi katerega postane amorfnost knjige ne le sprejemljiva, temveč celo njena presežna vrednost. Besedila so nastala kot plod seminarjev za učitelje, ki jih je med letoma 1991 in 1993 Mirovni inštitut iz Ljubljane organiziral tako, da Mirovna vzgoja ne bi izzvenela v brezplodni moralizem ali politično propagando, v kar se akademsko zasnovani projekti pogosto iztečejo. Zato že v uvodu opozarja, da gre vrednost knjige, prej kot v njeni strokovnosti, iskati v dejstvu, da ni nastala kot "konstrukt na pedagoški risalni deski", ampak "iz šolske prakse in ob mednarodnem sodelovanju učiteljev". Torej v neposredni komunikaciji s predsodki najmanj obremenjenih učiteljev iz Avstrije, Hrvaške, Italije in Slovenije.

Ker je vsako besedilo prevedeno v vse štiri jezike, je knjiga precej zajetna. Tistim, ki se bojijo debelih bukev, bi zato veljalo omeniti, da je 446 strani, kolikor jih knjiga obsega, le (povprečno) 111,5 strani enega jezika. Ravno dovolj, da se bralec seznanj z osnovnimi podatki o Mirovni vzgoji in o izkušnjah v zvezi z njo. Kdor o Mirovni vzgoji ne ve ničesar, (in takih ni malo) si bo ob pomoči knjige lahko ustvaril predstavo o tem, za kaj pri stvari gre. Tistim pa, ki so se z različnimi oblikami skupinske dinamike že ukvarjali (tudi ti, k sreči, niso redki), pa bo knjiga ponudila pregled nad tem, na kakšen način so bile nekatere tehnike uporabljene v njej. Predvsem učitelji iz naših logov, ki so z Mirovno vzgojo pečajo po službeni dolžnosti, bi utegnili iz nje pobrati tudi nekaj konkretnih, povsem praktičnih domislic in z njimi nadomestili duhomorno izeženje o tem, da ni lepo tepsti ljudi.

Knjiga je razdeljena na tri vsebinske sklope. V prvem so zbrani temeljni članki. Napisali so jih Werner Wintersteiner, Ljubica Jelušič, Senka Sedmak & Goran Fruk, Bojana Mrvoš, Breda Krollič in Roberto Mazzini. V drugem sklopu so zbrana poročila o izkušnjah z Mirovno vzgojo, ki izhaja-

jo iz domačega okolja učiteljev. V tretjem pa so avtorji, ki živijo na zemljepisnem območju Alp in Jadrana, opisali še izkušnje, ki so jih pridobili v medsebojnem sodelovanju. Za konec so na kratko, po ena stran je odmerjena vsaki, predstavljene organizacije, ki so sodelovale pri pripravi knjige. Predstavitev društva Alpen-Adria-Alternativ iz Celovca, Mirovnega inštituta iz Ljubljane, Mirovnega centra CEPAS (Centro Pace e Svilupo delle Acli) iz Vidma (v Italiji) in Antiratne kampanje iz Zagreba so opremljene z naslovi, telefonskimi številkami in številkami telefaksov. Čisto na koncu pa so predstavljeni tudi vsi avtorji besedil.

Zaradi silne heterogenosti člankov si je lažje kakor splošno oceno knjige ustvariti sodbo o njenih močnejših in šibkejših členih. Edina splošna ocena, ki jo lahko izrečem brez pomisleka, je to, da celo med nekaterimi zanimivimi besedili iz istega poglavja ni najti prave zveze. To velja predvsem za prispevke iz prvega, temeljnega dela knjige, v katerem sta, na primer, kot enakovredna uvrščena tako različna prispevka kot so Wintersteinerjeve "Teze o Mirovni vzgoji" in prosti spis sedemnaestletne dijakinje Bojane Mrvoš. Čeprav je Wintersteinerjev tekst morda najboljši, kar knjiga prinaša v zvezi z dometom in mestom Mirovne vzgoje v šolskem sistemu, spis Bojane Mrvoš pa je najboljši izmed rezultatov konkretnega dela z učenci, je vez med njima le posredna in zelo splošna. Zato bi bralcu svetoval, naj izbira tisto, kar ga najbolj pritegne, ne da bi si skušal ustvariti kako sintetično podobo celote. Pri tem naj zanemari tudi provizorično delitev na poglavja.

Če se branja loti tako, potem bo opazil, da je po kakovosti in številu svojih prispevkov na površju prav Warner Wintersteiner. Kar je napisal o zgodovini mirovnih prizadevanj, o Mirovni vzgoji na splošno, pa tudi o primerih njenega konkretnega izvajanja, se odlikuje po jasnem in sistematičnem jeziku, ki ga je prijetno brati. Zato knjiga po pravici nosi njegovo ime kot avtorja. Od avtorjev, katerih prispevki so razvrščeni v poglavje z naslovom Temeljni članki, gre omeniti še Bredo Kroflič, ki je svoje dolgoletne izkušnje z "neverbalnimi" načini komunikacije prepričljivo zlila z dognanji holistične znanosti, teorijami o skupinski dinamiki in teorijami o plesu, ter Roberta Mazzinija, ki je na kratek, a zgoščen način predstavil "Teater Zatrlih" Augusta Boala in njegova prizadevanja, da bi se človek naučil agresivnost kanalizirati v ustvarjalnost.

Če za hip pozabimo, da je knjiga tudi rezultat projekta, ki naj bi pripomogel k uvajanju mirovne vzgoje v slovenske šole, potem med predstavitvami konkretnih projektov zbudjata pozornost dva. In sicer: "Otroci in prihodnost", v kateri Daniele Novara opisuje, na kakšen način se mirovne vzgoje lotevajo v Furlaniji, še posebno pa predstavitev "Filozofiranja z otroci o miru", o katerem piše Maja Uzelac. Presenetljivo je, da prav iz Hrvaške prihaja model, ki se na najbolj poglobljen način loteva razvoja sposobnosti kognitivnega in moralno-vrednostnega oblikovanja stališč srednješolske mladine. Zaradi podobnosti v šolskih sistemih, pa tudi zaradi podobnih eksistenčnih problemov bi vaje iz ozaveščanja različnih vrst meja (npr. med svetlim in temnim, med srednjeveškimi in sodobnimi mejami, med kamero in zaslonom, med življenjem in smrtjo...), ki so opisane, veljalo priporočiti tudi slovenskim učiteljem. Predvsem za te in verjetno tudi za vse tiste, ki jih zanimajo kreativne tehnike, bodo zanimivi tudi opisi dela v delavnicah, ki so tekle na seminarjih.

Glede na to, da v slovenskem publicističnem prostoru še vedno zija luknja na kraju, ki so jo marsikod po svetu (ne le v razvitem!) že zasuli z nešteti priročniki, pregledi in analizami o

tehnikah miroljubnega reševanja sporov, bi založniška poteza založbe Drava utegnila biti uspešna tudi na slovenskem trgu. A, k sreči, od tega ni odvisna, saj ji italijanščina in nemščina zagotavljata dovolj široko tržišče. Čeprav bi moralo biti, vsaj za vsako šolsko knjižnico, če že ne za vsakega učitelja, tako samoumevno, da ima na polici nekaj takšnih knjig, kakor je za vsakogar, ki kuha, samoumevno, da ima nekaj kuharskih bukev, bodo pričakovanja urednice Drave, Helge Mračnikar, bolj realna, če si bo obetala takšno prodajo, kakršno bi imela recimo knjiga receptov z mravljami, ščurki ali podganami kot glavnimi sestavinami. V naših krajih se, kljub temu da je nasilja prav tako na pretek kot mravelj, ščurkov ali podgan, še vedno ni prijela navada, da bi se z njimi "strokovno" ukvarjal kdo drug kot tradicionalni specialisti. Torej deratizatorji, vojaki in policaji. Tako je pač z Evropo tam čisto spodaj, od koder raste.

Sašo Gazdić